

Tlačová konferencia k zákonu o odpadoch

Od 1. júla 2016 sa uplatňuje veľká novela zákona o odpadoch, ktorá zaviedla **tzv. systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov**. Na základe tohto systému výrobcovia prispievajú do organizácií zodpovednosti výrobcov /OZV/ určitou sumou za všetky obaly, ktoré uvádzajú do obehu. Výška poplatku sa líši v závislosti od jednotlivých druhov obalov. OZV následne vyzbierané prostriedky prerozdeľujú obciam, ktoré za ne financujú systém separovaného zberu odpadov na území obcí. Celý systém slúži na plnenie limitov recyklácie odpadov z obalov vo výške limitov, ktoré predpísala Európska únia.

Problém slovenského systému je, že výrobca v skutočnosti nemá žiadny vplyv na výšku poplatkov, ktoré do systému platí. Náklady na prevádzku systému závisia od:

1. zmlúv medzi OZV a obcami o financovaní separovaného zberu,
2. zmlúv medzi obcami a zberovými spoločnosťami o prevádzke separovaného zberu.

Tieto zmluvy sa uzatvárajú bez dohľadu výrobcov, resp. mimo systému verejného obstarávania.

Medzi najviac postihnutých výrobcov patria potravinárske podniky. Systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov bol zavedený bez diskusie s výrobcami a v rozpore so Smernicou EÚ. Potravinári považujú zavedený systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov za:

NESPRAVODLIVÝ, pretože:

- znamená 5-10-násobné zvýšenie nákladov výrobcov na odpady z obalov,
- celý systém platia iba výrobcovia, pričom zberové spoločnosti, OZV, obce a občania sa iba „vezú“,

NETRANSARENTNÝ, pretože:

- výrobcovia systém platia, ale nevidia do reálnych nákladov na prevádzku systému a nemajú

možnosť výšku poplatkov ovplyvniť,

- zmluvy v systéme sa uzatvárajú bez verejného obstarávania a na dlhé časové obdobie (presahujúce funkčné obdobie toho-ktorého starostu alebo primátora),

NEEFEKTÍVNY, pretože:

- občan má separovaný zber zadarmo, preto nie je motivovaný kupovať výrobky v opakovane použiteľných obaloch. Nedôsledné triedenie odpadu zároveň vyvoláva dodatočné náklady na dotriedňovanie, ktoré musia platiť výrobcovia,
- systém ovládli záujmové skupiny, pre ktoré je nakladanie s odpadmi ich primárnym biznisom,
- legislatívne prekážky bránia vytvoreniu konkurenčného prostredia medzi OZV. To za krátky čas viedlo k tomu, že dve najväčšie OZV majú zazmluvnených až 90 % obcí. **Na Slovensku tak v oblasti odpadov z obalov vzniká prakticky monopolná situácia a prevádzka systému bude stále drahšia.**

V dôsledku zle nastaveného systému rozšírenej zodpovednosti výrobcov **došlo ku skokovitému zvýšeniu nákladov výrobcov na obaly v niektorých prípadoch až na 10-násobok** (v závislosti od druhu materiálu: papier, plast – cca 4-násobok; sklo, kovové obaly, viacvrstvové kombinované materiály /VKM/ – až 10-násobok). **Niektorým spoločnostiam len samotné náklady na zhodnotenie obalov stúpili až 10-násobne z 0,2 % až na 3 % z obratu.**

Celkovo výrobcom potravín stúpili náklady na odpady z obalov medziročne zo 7 mil. € až na takmer 40 mil. €. Napriek takémuto masívnemu transferu finančných prostriedkov sa však miera recyklácie odpadov z obalov na Slovensku v zodpovedajúcej miere nezvýšila.

Potravinársky priemysel sa v súčasnosti nachádza v ťažkej situácii. Od roku 1989 **klesol počet zamestnancov o 56 %** (zo 65 tis. na 28,3 tis.). Kontinuálne sa zvyšuje **záporné saldo obchodnej bilancie** s agropotravinárskymi komoditami. V roku 2016 dosiahlo takmer **-1,3 mld. €**, pričom

medziročne sa zvýšilo o ďalších 200 mil. €. Zároveň pokračuje trend znižovania **podielu slovenských potravín** na pultoch obchodných reťazcov, kde sme sa dostali **na úroveň 39 %**.

Z uvedených dôvodov výrobcovia potravín nie sú schopní systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov v terajšom nastavení financovať.

V súčasnosti pokračuje legislatívny proces novely zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, ktorou sa transponuje tzv. európska igelitková smernica. Na rokovaní Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie bol k návrhu novely zákona predložený pozmeňujúci poslanecký návrh, ktorým sa navrhuje doplniť medzi povinne separované komodity aj „viacvrstvové kombinované materiály na báze lepenky“ (VKM).

Európska legislatíva záväzne ustanovuje limity na triedený zber len pre papier, plasty, kovy a sklo. **Triedený zber VKM je nad rámec európskej legislatívy a predstavuje ďalšiu zbytočnú záťaž na pleciach výrobcov, bez analýzy dopadov a bez konzultácie s dotknutým priemyslom, čo je v rozpore s Programovým vyhlásením vlády SR na roky 2016 - 2020.** Ide o typický prípad tzv. škodlivého **gold-platingu** – dobrovoľného zavádzania regulačných povinností **nad rámec európskej legislatívy** s negatívnym dopadom na konkurencieschopnosť domácich výrobcov. Zavedenie triedeného zberu VKM sa pritom pripravuje formou poslaneckého návrhu, čím sa obchádza riadny legislatívny postup a medzirezortné pripomienkové konanie.

SPPK a PKS záleží na zdravom životnom prostredí. Sme však presvedčení, že povinnosti ukladané štátom, ktoré sú nad rámec požiadaviek európskeho práva, by mali v prvom rade zohľadňovať možnosti podnikateľov a konkurencieschopnosť domácich potravín voči potravinám z dovozu. Ďalšie nadbytočné a nespravodlivo prerozdelené finančné zaťaženie bude mať za následok opätovné zníženie konkurencieschopnosti domácich potravinárov a zníženie podielu slovenských potravín na pultoch v obchode.

Potravinári nespochybňujú myšlienku separovaného zberu odpadu a chcú k jeho

fungovaniu prispieť v miere, ktorú od nich možno spravodlivo požadovať. Chcú však mať zároveň kontrolné nástroje a garancie, že finančné prostriedky v systéme nebudú vynakladané neefektívne a v prospech niektorých záujmových skupín. Potravinári preto požadujú, aby bol systém nastavený spravodlivo, transparentne a efektívne.

Prenášanie povinností len na niektoré priemyselné odvetvia a zbavovanie sa zodpovednosti cez výnimky vytvára nielen diskriminačný a nespravodlivý systém, ale tiež systém, ktorý v praxi nemôže fungovať. Nakladanie s odpadom musíme aj na Slovensku povýšiť na celospoločenskú zodpovednosť.

Touto tlačovou konferenciou chcú SPPK a PKS verejne:

1. požiadať Ministerstvo životného prostredia SR, aby odstránilo nerovnosti zaťaženia priemyslu v rámci rozšírenej zodpovednosti a potravinársky priemysel zapojilo do odbornej diskusie k pripravovanej aplikačnej novele zákona o odpadoch za účelom nastavenia transparentného, spravodlivého a efektívneho systému recyklácie a zhodnocovania odpadov z obalov;
2. vyjadriť presvedčenie, že Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR podporí potravinársky priemysel pri vyjednávaní v rámci novely zákona o odpadoch a prispeje tak nielen k vytvoreniu spravodlivého systému nakladania s prostriedkami výrobcov v oblasti odpadov, ale aj k zlepšeniu podnikateľského prostredia v odvetví potravinárstva na Slovensku;
3. požiadať predsedu vlády SR, aby bol rovnako nápomocný pri riešení tohto celospoločenského problému.

Vedenie SPPK a PKS v NR SR

Po skončení tlačovej besedy sa predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Milan Semančík spolu s prezidentom Potravinárskej komory Slovenska Danielom Poturnayom stretli s predsedom Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie Petrom Antalom priamo na pôde Národnej rady SR. Vedenie oboch potravinárskych komôr vysvetlilo predsedovi klubu požiadavky potravinárov na zmenu legislatívy a vypustenie bodu, ktorým sa ustanovuje povinnosť separovať viacvrstvové materiály s cieľom, aby gestorský výbor odporučil tento bod na rokovaní v pléne neschváliť.